

K INSPEKČNÍM PROHLÍDKÁM

Rozhodujícím činitelem rozvoje a upevňování bojové a mobilizační připravenosti svazků a útvarů Československé lidové armády je cílevědomé řízení a velení na všech velitelských stupních. Praktické zkušenosti potvrzují, že úroveň výcviku a výchovy vojsk je přímo závislá na úrovni organizační a řídicí práce velitelů, náčelníků a politických pracovníků. Tam, kde je dobrá úroveň řízení, je dosahováno kvalitativně vyšších výsledků v přípravě velitelů a štábů, ve výcviku a výchově vojsk. **Nedílnou součástí řízení a velení je kontrola,** kterou jsou povinni v rámci své působnosti systematicky, efektivně a koordinovaně uskutečňovat všichni velitelé, náčelníci a ostatní vedoucí funkcionáři.

Cílem kontrolní činnosti je zjistit úroveň plnění úkolů, které vyplývají z usnesení Ústředního výboru Komunistické strany Československa a vlády Československé socialistické republiky, dodržování zákonů a jiných obecně závazných předpisů, usnesení Rady obrany státu, plnění státních a hospodářských plánů v podmínkách ČSLA, rozkazů prezidenta ČSSR, ministra národní obrany ČSSR a jiných normativních aktů, rozkazů velitelů všech stupňů a poskytovat podřízeným velitelům účinnou pomoc při zabezpečování jejich plnění. Zjišťovat příčiny nedostatků v řídicí a organizační práci velitelů a štábů a přispívat ke zjednávání nápravy. Preventivně působit proti vzniku i nahromadění problémů,

zevšeobecňovat zkušenosti z plnění úkolů a pozitivně ovlivňovat výcvik a výchovu příslušníků naší armády.

Hlavním obsahem kontrolní činnosti u svazků a útvarů pozemního vojska je zjišťovat stav a prosazovat důsledné plnění rozkazu ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk v oblastech bojové a mobilizační pohotovosti, organizačtorské a řídicí práce, morálně politického stavu a kázně, kádrové a personální práce, přípravy velitelů a štábů, bojové a politické přípravy v technickém zabezpečení, stavu výzbroje a techniky, stavu týlu, finančního zabezpečení, v hospodaření s přidělenými prostředky, v péči o základní fondy, v hospodárném využívání a ochraně majetku v socialistickém vlastnictví, v dodržování a upevňování socialistické zákonnosti.

Při plánování, organizování a uskutečňování kontroly mají **rozhodující úlohu velitelé**, kteří jednoznačně odpovídají za vytvoření jednotného kontrolního systému v celém okruhu své působnosti, ve vlastním štábu i u podřízených. Kontrolu vykonávají osobně, s využitím svých štábů a speciálních kontrolních orgánů. Jejich hlavní povinností je zaměřovat kontrolní činnost na rozhodující úkoly, osobně prověřovat plnění hlavních úkolů ve svém štábu a u přímo podřízených velitelů. Zabezpečovat, aby postihovaly všechny stránky života i činnosti vojsk a řešení věcných problémů. Na základě konkrétních podmínek organizovat kontrolu diferencovaně, aby odpovídala situaci u vojsk a potřebám řízení. K dosažení její efektivnosti vytvořit potřebné kádrové i organizační podmínky, včas schvalovat plány kontrol, nejvýznamnější vést osobně a vyhodnocovat jejich úroveň a účinnost. Je zapotřebí usměrňovat všechny články kontrolního systému tak, aby vzájemně spolupracovaly, uskutečňovaly ji objektivně, efektivně, zjišťovaly příčiny nedostatků a jednotně působily na zjednávání nápravy.

Velitelé, u nichž je uskutečňována kontrola, jsou **povinni** poskytovat příslušným orgánům veškerou pomoc, zejména předkládat jim vyžadované materiály a informace a vysvětlovat osobní vztah k nedostatkům. Zajišťovat součinnost s kontrolními orgány podřízených stupňů a aktivně s nimi spolupracovat, především při zjišťování příčin nedostatků. Dále je nutné, aby úzce spolupracovali s kontrolními orgány při přípravě zásadních opatření ke zkvalitnění řídicí a organizačtorské práce v kontrolované oblasti.

Je zapotřebí, aby velitelé využívali výsledků kontroly k prosazení plnění úkolů, odstranění nedostatků a jejich příčin, ke zlepšení řídicí a organizačtorské práce, k upevnění vojenské kázně i vytváření ovzduší náročnosti a nesmiřitelnosti s nedostatkem. V neposlední řadě k hodnocení práce podřízených, jejich morálnímu i materiálnímu oceňování, k zevšeobecňování poznatků a k výchovnému působení.

Kontrolní činnost koordinujeme tak, aby soustřeďovala síly kontrolních orgánů na rozhodující úkoly, předcházení duplicitám a na účinné prosazování opatření ke zjednání nápravy. Přitom sledujeme účelnou dělbu práce a zabránění třísštění sil na podružné otázky.

Povinností všech velitelů je sladit kontroly ve štábu s politickými orgány, nejbližším nadřízeným a podřízeným velitelským stupněm. K tomu účelu jsou plány kontrol předkládány ke schválení nadřízenému veliteli současně se směrnici příslušného velitele a s plány bojové a politické přípravy na výcvikový

rok. Při schvalování věnujeme pozornost tomu, aby kontrolní činnost byla zaměřena na zabezpečení a vykonání rozhodujících opatření v přípravě velitelů, štábů a ve výcviku vojsk.

V oblasti přípravy velitelů a štábů, výchovy i výcviku vojsk uplatňujeme několik **forem kontrolní činnosti**. Je to inspekční prohlídka, závěrečná kontrola, tematická kontrola, kontrolní cvičení, prověrka hotovostních sil PVO, kontrola sladění a přezkoušení pořadového výcviku.

V dalším se zaměřím na **inspekční prohlídku, která je nejvyšší formou kontroly** a provádí ji příslušný zástupce ministra národní obrany nebo určený funkcionář podle rozhodnutí ministra národní obrany ČSSR v průběhu celého výcvikového roku za účasti hlavní politické správy ČSLA, správ a samostatných oddělení ministerstva národní obrany. Na základě dohovorů a v souladu s plánem společných opatření Spojených ozbrojených sil jsou některé prohlídky uskutečňovány s účastí nebo za řízení hlavního velitele Spojených ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy.

Cílem inspekční prohlídky je:

- určit stupeň splnění úkolů, stanovených ministrem národní obrany ČSSR,
- prověřit schopnost orgánů velení dosáhnout ve stanovených normách bojové pohotovosti k plnění bojových úkolů a zmobilizování,
- zjistit obsah a reálnost opatření, zaměřených ke zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti,
- stanovit úroveň operační, bojové a politické přípravy orgánů velení i vojsk a jejich pohotovosti ke splnění bojových úkolů,
- prověřit naplněnost svazků a útvarů osobami, výzbrojí a technikou, jejich stav a připravenost k bojovému použití, stav týlu a jeho schopnost plnit stanovené úkoly,
- zjistit stav kázně a organizovanosti života vojsk, organizátorské, řídicí, politickovychovné, kádrové a personální práce, styl práce velitelů, štábů a politických orgánů při řízení vojsk.

K zabezpečení úspěšného splnění úkolů a dosažení cílů inspekční prohlídky vytváříme z inspekční komise příslušné podkomise a skupiny k prověrce svazů, svazků a útvarů i k prověření jednotlivých oblastí a předmětů bojové a politické přípravy u všech prověřovaných svazků a útvarů. Vedoucí podkomisí a skupin určuje předseda inspekční prohlídky a jejich počet závisí na rozsahu této prohlídky.

Je stanoveno, že svaz, svazek a útvar je prověřován zpravidla **jednou za tři až čtyři roky**. V případě, že svazek nebo útvar bude hodnocen jako nevyhovující, opakujeme inspekční prohlídku, ale ne dříve než za půl roku, a to za řízení stejného předsedy komise, který řídil předcházející prohlídku. **Doba jejího trvání** může být u svazu do 15 dnů, u svazku ne více než 10–12 dnů a u samostatného útvaru 7–8 dnů. Prověřovaným oznamujeme termín inspekční prohlídky 8–10 dnů před jejím zahájením. Na základě rozhodnutí ministra národní obrany ČSSR v některých případech uskutečňujeme inspekční prohlídku s překvapením, tj. bez předběžného uvědomění; je-li inspekční prohlídka za-

hajována prověrkou uvedení vojsk do bojové a mobilizační pohotovosti, tak ji zásadně provádíme bez předběžného uvědomění.

Základním předpokladem **efektivnosti** inspekční prohlídky je její všestranná příprava a zabezpečení. Přípravu členů komise zpravidla končíme ověřením jejich připravenosti a vydáním upřesňujících pokynů. Kontrolní orgán je povinen objektivně a prokazatelně zjišťovat stav plnění úkolů, zkoumat pozitivní a negativní jevy a jejich příčiny. Zvláštní pozornost musí věnovat hledání subjektivních vlivů na kvalitu plnění úkolů, zejména osobního podílu velitelů na dosaženém stavu. Prověřovat, jak byla splněna opatření, nařízená k odstranění nedostatků zjištěných předchozími kontrolami, zda nedostatky jsou ojedinělé, vyskytují se u jedné jednotky (útvaru) nebo jsou všeobecné a dlouho trvající, zda nedostatky nejsou způsobeny chybnou praxí nebo zapříčiněny malými zkušenostmi velitelů, nesprávným pochopením normativních aktů, pohodlností nebo nekázní. Je nutné, aby těžiště práce spočívalo v kontrole praktického výcviku jednotek a štábů, jeho technického a materiálního zabezpečení. Kontrolující je povinen na místě pomáhat prověřovaným velitelům odstraňovat zjištěné nedostatky a řešit problémy. Přitom nesmí zasahovat do velení a všechna opatření zabezpečuje prostřednictvím příslušných velitelů. Z povinnosti kontrolního orgánu jednoznačně vyplývá, že jejich odpovědné a kvalitní splnění vyžaduje vysoce teoreticky připravené a prakticky zkušené členy komise.

Velmi důležitou součástí inspekční prohlídky je **práce s jejími výsledky**. Proto je nutné, aby plnila kromě poznávací funkce — zjištění stavu a příčin nedostatků — též nápravnou a výchovnou funkci. Hlavním kritériem pro posuzování účinnosti inspekční prohlídky je to, zda zjistila skutečné konkrétní příčiny nedostatků a do jaké míry přispěla ke zjednání nápravy. K tomu je zapotřebí všechny zjištěné nedostatky, problémy a jejich příčiny, které lze vyřešit na místě, prostřednictvím velitelů neprodleně odstraňovat již v jejím průběhu za odborné rady a pomoci kontrolujících. Konkrétně, adresně a reálně termínovat odstranění těch zásadních nedostatků, které vyžadují delší dobu řešení a následnou kontrolou se přesvědčit o jejich odstranění. V těch případech, kdy je nezbytné k odstranění nedostatků zainteresovat nadřízené velitelské stupně nebo vlastní štáb, kontrolní orgány navrhnou příslušným velitelům i odpovídající postup. Jestliže příčinou nedostatků bylo nesprávné pochopení některých normativních aktů, rozkazů, předpisů, směrnic nebo zaostávání jejich ustanovení za potřebami praxe, tyto orgány zabezpečí jejich správný výklad nebo úpravy. O důležitých poznatcích z inspekční prohlídky, o jednání velitelů odpovědných za zjištěné nedostatky a přijatých opatřeních ke zjednání nápravy jsou informovány politické a stranické orgány daného stupně velení a podle závažnosti i vyšší orgány. Všechny záznamy a zápisy z inspekční prohlídky se zpracovávají věcně a stručně. Těžiště je v rozboru příčin zjištěného stavu. Opatření k nápravě musí být promyšlené a mělo by směřovat hlavně k odstranění příčin nedostatků a ke zlepšení řídicí práce velitelů.

Dosavadní zkušenosti potvrzují, že dosahování vysoké efektivnosti a kvality bojové a politické přípravy, ve výcviku a výchově vojsk je do značné míry podmíněno úrovní **organizátorské a řídicí práce, správnou organizací výchovného procesu a vysokou účinností kontrolního systému**. Jednoznačně požadujeme, aby tyto činnosti zabezpečovaly plnění vysokých požadavků, které jsou kladeny na systém přípravy velitelů, štábů a vojsk. Musí vytvářet optimální podmín-

ky pro vysoce kvalitní výcvik při přísné organizovanosti života vojsk podle základních řádů, uskutečňování účinné politické práce, zabezpečení bojové pohotovosti, upevňování morálně politického stavu, zvyšování úrovně kázně a růstu bojové připravenosti a pohotovosti vojsk. Rovněž je zapotřebí, aby se kladně projevoval při řešení otázek všestranného technického a materiálního zabezpečení plněných úkolů.

Nedílnou součástí organizátorské a řídicí práce je **kontrolní činnost**, z jejichž forem je to právě inspekční prohlídka, která je nejen nejvyšší, ale také nejúčinnější kontrolou. I když z hlediska podmínek pozemního vojska má kontrolní činnost určitou specifiku, je potřebné především v inspekčních prohlídkách dosahovat plánovitosti, vysoké účinnosti, efektivnosti a účelného využívání zjištěných výsledků. Náročně prosazujeme, aby bylo správně pochopeno, že požadavky na inspekční prohlídky jsou stále vyšší, a to nejen z hlediska náročnosti na její uskutečňování, ale také z hlediska poskytování účinné a konkrétní pomoci podřízeným.

Při plánování, organizaci a v průběhu inspekčních prohlídek vycházíme z konkrétních poznatků, že k zjištění stavu v kontrolované oblasti a k zjednání nápravy není rozhodující jejich počet, ale především kvalita a účinnost. Přesvědčili jsme se, že žádný systém kontrolní činnosti, ať je sebevíce maximalistický, nezabezpečí a ani nemůže zabezpečit kontrolu všeho a všude. To ani není cílem kontroly. Máme ověřeno, že pro rozhodování velitelů je plně postačující určitý vzorek, který však musí být správně stanoven. Nejvyšší účinnosti inspekčních prohlídek bylo dosaženo, když jsme pečlivě a kvalitně zabezpečili přípravu kontrolních orgánů a jejich činnost byla správně zaměřena na rozhodující opatření nebo předměty kontrolované oblasti, na vyvozování správných závěrů a konkrétních návrhů na zjednání nápravy. Inspekční prohlídka, která zobecňuje dobré a nové zkušenosti, pomáhá zjišťovat příčiny nedostatků a poskytuje účinnou pomoc přímo na místě, přispívá ke zvyšování efektivnosti a kvality výcviku a výchovy. Proto také od všech členů komise je náročně vyžadovaná jejich všestranná příprava k prověření stanovené oblasti nebo předmětů bojové a politické přípravy. Jsou vedeni k tomu, aby před jejím zahájením znali stav a podmínky prověřované jednotky a útvaru, prostudovali příslušnou dokumentaci a v průběhu inspekční prohlídky pak náročně posuzovali zjištěný stav, zejména plnění ustanovení základních řádů, vojenských předpisů, osnov a dodržování norem.

XVII. sjezd KSČ a celoarmádní stranický aktiv (27. 5. 1986) vytyčil jednoznačně požadavky na další zvyšování úrovně řízení a na vysokou efektivnost a kvalitu dosahovaných výsledků. Náročné úkoly stanovené Rozkazem ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA přímo vyžadují mimo jiné i **další zkvalitňování a zvyšování úrovně kontrolní činnosti**. Závažnost a složitost úkolů přímo nutí hledat nové cesty, formy a metody zkvalitňování kontrolní činnosti a tak účinně napomáhat zvyšování efektivnosti i kvality výcviku a výchovy, dosahování mistrovského ovládnutí moderní výzbroje, bojové techniky a dalšímu komplexnímu zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti vojsk. Za důležité považujeme dosažení úzkého sepětí stranickopolitické a ideologic-

ké práce se životem vojsk, zesílení jejího vlivu na upevňování morálně politického stavu, soudružských vztahů, vojenské kázně a zvyšování jejich bojové připravenosti. Usilujeme o to, aby bylo správně pochopeno, že jsme v období, kdy je jednoznačně vyžadovaná vysoká efektivnost a kvalita dosahovaných výsledků. To pochopitelně sebou nese mimořádné požadavky a nároky na všechny příslušníky ČSLA, především na velitelský sbor. V každodenní praktické činnosti to znamená neuhýbat před vyššími nároky a požadavky, ale prosazovat a plně podporovat vše nové účelné a nutné.

Ke kvalitnímu splnění uvedených náročných požadavků nám účinně pomáhá využívání osvědčených zkušeností Sovětské armády. V oblasti zkvalitňování kontrolní činnosti, především ve zvyšování úrovně inspekčních prohlídek, nám značně přispělo využití „Doporučení o způsobu provádění inspekčních kontrol vojsk a vojenského námořnictva Spojených ozbrojených sil států — účastníků Varšavské smlouvy“ aplikované na podmínky ČSLA.

Vhodné využití ustanovení „Doporučení“ napomáhalo komplexně specifikovat hlavní prověřované oblasti, stanovit kritéria hodnocení dosahovaných výsledků a sjednotit stanoviska na posuzování všestranné morálně politické a bojové připravenosti svazků a útvarů socialistických armád.